

В. Костючко (Львів, УКРАЇНА)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ МАНДРІВОК (НА ПРИКЛАДІ СКОЛІВСЬКОГО РАЙОНУ)

Інститут сталого розвитку ім. В. Чорновола, Національний університет «Львівська політехніка», 79013 Львів, вул. С. Бандери, 12, електронна пошта: Vasyl.M.Kostiuchko@lpnu.ua

Сколівський район відноситься до найпривабливіших у Львівській області з точки зору туристичного освоєння і відвідування туристами. Цей район розташований в Українських Карпатах в межах залісненого і слабо заселеного широкого гірського пасма – Сколівських Бескид, абсолютні висоти якого не перевищують 1400 м. Найбільш характерні елементи ландшафту – довгі заліснені гірські пасма та долини рік Стрия і його притоки Опору. Район характеризується добре розвинутою туристичною інфраструктурою. В районі знаходяться найпопулярніші в Карпатах центри гірськолижного туризму з підйомниками і гірськолижними трасами – в Славську і в Тисовці, та національний природний парк «Сколівські Бескиди», який охоплює заліснену і не заселену частину Сколівських Бескид. Більшість об'єктів нічліжної бази зосереджені в околицях Славська і Тисовця.

Проведений аналіз інформації з інтернет-джерел показав, що серед туристів найпопулярнішими маршрутами в НПП «Сколівські Бескиди» є одноденні походи на гору Парашка (1268 м), до водоспаду на р. Кам'янка і відвідання державного історико-культурного заповідника «Густань».

Піднятися на найвищу вершину національного природного парку г. Парашка можна різними стежками, проте найзручнішими вважаються виходи з м. Сколе та з с. Коростів. Оптимальним на нашу думку є наступний промаркований маршрут: м. Сколе – г. Парашка – вод. Гуркало – с. Корчин (довжина маршруту 18 км) Перевагою цього маршруту є відвідання 7-ми метрового водоспаду Гуркало.

Цікавим є також наступний маршрут: м. Сколе – г. Парашка – г. Кривий Верх – хр. Середній – с. Майдан. Це може бути одно- або ж дводенна мандрівка. Довжина маршруту: 28 км, перепад висот – 838 м. Похід дасть туристам можливість побачити зміни природи, обумовлені висотною зональністю. Стартує маршрут з точки 440 м над рівнем моря.

Для любителів походів середньої складності можна запропонувати сходження на найменш віддалену від м. Сколе вершину хребта Зелем'янка гору Лопата (1210,9 м). Це є одноденний маршрут, протяжністю 9 км. Тривалість походу становить 5 год. Нитка маршруту є такою: м. Сколе – ур. Павлів потік – г. Лопата. З вершини відкриваються краєвиди на хребет Зелем'янка та інші вершини Сколівських Бескидів.

Найбільш відвідуваним об'єктом в НПП «Сколівські Бескиди», особливо влітку, є водоспад Кам'янка. Нитка маршруту «До водоспаду на річці Кам'янка» виглядає так: м. Сколе – ур. Павлів потік – ур. Чудилів потік – Кам'янецький водоспад (тривалість походу 2 год., довжина маршруту – 3,5 км, перепад висот – 220 м). Даний маршрут цікавий тим, що проходячи по ньому можна оглянути так звані «шпери» (греблі) у Павлевому потоці (р. Опір); мурашник рудих лісових мурашок; складки гірських порід на Чудиловому потоці; святилище IX-X ст. – пам'ятка дохристиянського

періоду, що розташована на підвищенні у місці, де Чудилів потік впадає в Опір; гідрологічну пам'ятку природи – водоспад Кам'янка. Приблизно за півкілометра від водоспаду знаходиться унікальний для національного парку природоохоронний об'єкт – Журавлине урочище. Тут на бідному на підземне живлення глибокому торфовищі росте тайговий мешканець – «північний виноград» – журавлина болотна. В урочищі знаходиться озеро Журавлине (місцева назва – Мертве озеро).

Для науково-пізнавального туризму інтерес становить городище давньоруського літописного міста-фортеці Тустань (X-XIII ст.) на Урицьких скелях, що й нині вражають своєю суворістю і невідступністю. Тустань – унікальна пам'ятка історії, археології, архітектури та природи, яка не має аналогів у Європі. Популярним серед туристів є одноденна мандрівка безпосередньо в с. Урич або можливий дводенний похід за маршрутом: скелі в Ямельниці – Тустань – г. Цюхів Діл (939 м). Довжина дводенного маршруту – 26 км. Вхід на територію скельного комплексу і музеїв Тустані є платним: повна вартість становить 42 грн., пільгова – 21 грн.

Якщо говорити про дво- чи триденні маршрути з с.м.т. Славське, то тут варіантів є багато. На нашу думку, найбільш оптимальними є такі 3-ох денні маршрути (нитка першого маршруту: Славське – с. Грабовець – с. Головецько – с. Козьова – Тисовець; нитка другого маршруту: Славське – с. Тишів – с. Плав'я – с. Риків – с. Орява. – с. Орявчик – с. Мита – с. Сухий Потік – Росохацькі полонини). Два вище зазначені маршрути можна об'єднати в один кільцевий маршрут.

Цікавими атракційними туристичними місцями району є також скелі і печери у Розгірче, бойківські етнографічні села Верхня і Нижня Рожанка, Тухля, в яких збереглась дерев'яна забудова, багаточисленні дерев'яні церкви.

Минулого року команда від ІСТР ім. В. Чорновола взяла участь в туристичних перегонах «Кубок Карпат - 2017», які проводилися в травні в Сколівському районі, Львівської області. Нитка маршруту, яку пододала команда була такою: с.м.т. Славське (Старт) – перевал «під Тростяном» (895 м) – с. Пшонець – г. Маківка (931 м) – с. Головецько – г. Головецько (904 м) – перевал «Козьова» (694 м) – с. Козьова – с. Орява – перевал «під г. Острий» (850 м) – с. Плав'я – с. Погар – г. Звенів (1068 м) – с. Мита (Фініш). Практика показала, що деякі позначення на туристичній карті не відповідають дійсності. Наприклад, на карті не відображена вирубка лісів, яка постійно проводиться і набула значних масштабів. На карті деякі гори показані як заліснені, тоді як насправді вони безлісі, часто не зачищені від гілок, коріння дерев; схили деформовані внаслідок вивезення лісу машинами та розмивання ґрунтів дощами. Все вище сказане в сукупності утруднює орієнтування на місцевості.

Якщо оцінювати наявність туристичних карт по Сколівщині, то слід відмітити, що ситуація в цьому відношенні покращилася. В 2017 році була випущена туристична карта (масштаб 1:50000) з нанесеними маркованими маршрутами, яка присвячена головним чином НПП «Сколівські Бескиди». Крім того, є карта Сколівського району масштабом 1 : 75000. Було б добре, якби з'явилися «п'ятсотметровки», які охоплювали не тільки НПП «Сколівські Бескиди», а й південні і південно-західні частини (наприклад, околиці с.м.т. Славське) Сколівського району.

Екологічний туризм може стати на Сколівщині галуззю спеціалізації, представляючи альтернативу руйнуючій природу виробничо-господарській діяльності.